

قانون موافقتنامه استرداد مجرمان بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری قبرس
مصوب ۱۳۹۴/۱۲/۸

درباره‌ی قانون

«لایحه موافقتنامه استرداد مجرمان بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری قبرس» بنا به پیشنهاد وزارت دادگستری در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۱۰ هیئت وزیران به تصویب رسید و برای طی تشریفات قانونی به مجلس شورای اسلامی ارسال شد. در مقدمه‌ی توجیهی این لایحه آمده است: نظر به لزوم استقرار روشمند همکاری‌های قضایی بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری قبرس و با توجه به آثار مثبت ناشی از اتخاذ تدابیر و ایجاد بسترهای مناسب قانونی برای اتباع دو دولت و در راستای زمینه‌سازی برای گسترش مناسبات دو کشور و ارتقای سطح همکاری دوجانبه و تحکیم مناسبات میان آنها، این لایحه برای طی تشریفات قانونی تقدیم می‌شود.

مجلس شورای اسلامی در تاریخ ۱۳۹۴/۱/۱۷ این لایحه را جهت بررسی به کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس به عنوان کمیسیون اصلی ارسال کرد که کمیسیون مذکور با الحاق یک تبصره، این لایحه را در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۴/۳/۲۶ به تصویب رساند و گزارش آن را به مجلس ارائه کرد. این مصوبه در تاریخ ۱۳۹۴/۹/۲۹ در صحن علنی مجلس مطرح شد و با اصلاحاتی به تصویب نمایندگان رسید و برای طی روند قانونی مذکور در اصل (۹۴) قانون اساسی، به موجب نامه‌ی شماره ۵۴۳/۷۱۲۱۳ مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۲ به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان با تشکیل جلسه در تاریخ ۱۳۹۴/۱۰/۲۳، اطلاق برخی از مواد این مصوبه را مغایر با موازین شرع دانست و نظر خود در این خصوص را طی نامه‌ی شماره ۹۴/۱۰۲/۵۰۴۶ مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۲۳ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد. پس از آن، رفع ایراد شورای نگهبان در دستور کار مجلس قرار گرفت، لیکن نمایندگان مجلس با اصرار بر مصوبه‌ی پیشین خویش در جلسه‌ی علنی مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۱۱، طبق اصل (۱۱۲) قانون اساسی، این مصوبه را طی نامه‌ی شماره ۵۶۳/۸۴۲۶۹ مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۲۱ برای رفع اختلاف به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارسال کردند. این موافقتنامه در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام مطرح شد و نظر مجلس عیناً مورد تأیید قرار گرفت. نظر مجمع در این خصوص، طی نامه‌ی شماره ۸۹۴۰۳/۰۱۰۱ مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۱۳ برای طی مراحل قانونی به مجلس شورای اسلامی ابلاغ شد.

*****

تاریخ مصوبه مجلس شورای اسلامی: ۱۳۹۴/۹/۲۹ (مرحله نخست)

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۹۴/۱۰/۲۳

ماده واحده- موافقتنامه استرداد مجرمان بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری قبرس مشتمل بر یک مقدمه و بیست ماده به شرح پیوست، تصویب و اجازه مبادله اسناد آن داده می‌شود.

تبصره- رعایت اصول یکصد و سی و نهم (۱۳۹) و هفتاد و هفتم (۷۷) قانون اساسی در اجرای مواد (۱۸) و (۱۹) این موافقتنامه^۱ الزامی است.

بسم الله الرحمن الرحيم

موافقتنامه استرداد مجرمان بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری قبرس

جمهوری اسلامی ایران و جمهوری قبرس که از این پس «طرف‌های متعاقد» نامیده می‌شوند، نظر به علاقه متقابلی که به تحکیم روابط دوجانبه و همکاری مؤثر در زمینه‌های مربوط به استرداد مجرمان دارند، به شرح زیر توافق نمودند:

ماده ۱- تعهد به استرداد:

طرف‌های متعاقد متعهد می‌شوند افرادی را که توسط مراجع صلاحیتدار طرف متعاقد درخواست‌کننده جهت محاکمه یا اجرای حکم حبس در ارتباط با جرمی که قابلیت استرداد دارد، تحت پیگرد بوده و در قلمرو آنها یافت می‌شوند، حسب درخواست طرف متعاقد دیگر و طبق قوانین خود به آن طرف مسترد نمایند.

ماده ۲- موارد استرداد:

استرداد در موارد زیر امکان‌پذیر می‌باشد:

- ۱- هرگاه استرداد فرد به واسطه فعلی مورد درخواست باشد که بر اساس قوانین هر دو طرف متعاقد، جرم محسوب می‌گردد و حداکثر مجازات آن حبس کمتر از یک سال نباشد.
- ۲- هرگاه درخواست استرداد مربوط به محکومی باشد که جرمی را مرتکب شده که حداکثر مجازات آن طبق بند (۱) این ماده است و حکم وضع‌شده، حداقل شش ماه حبس یا هر مجازات سنگین‌تر دیگر باشد.

۱. مواد (۱۸) و (۱۹) لایحه موافقتنامه استرداد مجرمان بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری قبرس، مصوب

۱۳۹۴/۹/۲۹ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۱۸- حل و فصل اختلاف‌ها:

طرف‌های متعاقد هرگونه اختلاف در تفسیر و اجرای این موافقتنامه را از طریق مذاکره مستقیم یا مجاری دیپلماتیک حل و فصل خواهند نمود.

ماده ۱۹- اصلاحات:

این موافقتنامه می‌تواند با توافق کتبی دوجانبه طرف‌های متعاقد اصلاح شود. چنین اصلاحاتی با رعایت قوانین طرف‌های متعاقد لازم‌الاجراء خواهد شد.»

ماده ۳- ...

دیدگاه مغایرت

الف) استرداد افراد مورد درخواست به کشور جمهوری قبرس به منظور انجام دادرسی کیفری نسبت به آنها به معنای قبول حق قضا برای آنها و تأیید کیفیت قضا و تأیید قوانین قضایی آن کشور غیر اسلامی است. بر این اساس، از آنجا که از یک سو احکام دادگاه‌های کشور قبرس مطابق شرع مقدس اسلام نیست و قضاوت آنان نیز مشروع نیست و از سوی دیگر، قبول استرداد افراد مورد درخواست، در حکم تأیید جواز دادرسی کشور غیر اسلامی توسط جمهوری اسلامی ایران است، لذا اطلاق ماده (۱) و بند (۱) ماده (۲) این موافقتنامه که مستلزم تأیید صحت قوانین و صحت آیین دادرسی قوه قضائیه کشور قبرس و نیز ارجاع کارهای قضایی به دادگاه‌های کشور طرف متعاقد می‌باشد، مغایر با موازین شرع است.

ب) مطابق با موازین شرعی از جمله قاعده‌ی «نهی سبیل»^۱ شارع مقدس هیچ‌گونه راه سلطه و برتری و تفوق کفار بر مسلمانان را جایز ندانسته و بلکه آن را حرام می‌داند. بر این اساس، از آنجا که اطلاق حکم ماده (۱) این موافقتنامه مبنی بر استرداد افراد مورد درخواست شامل لزوم تحویل دادن شخص مسلمان قبرسی به جمهوری قبرس و تسلط دولت غیر اسلامی بر فرد مسلمان جهت محاکمه‌ی وی در قبرس است، اطلاق این ماده مغایر با موازین شرع است.

دیدگاه عدم مغایرت

گرچه کشور جمهوری قبرس، کشوری غیر اسلامی است، لیکن وقتی جمهوری اسلامی ایران بنا به مصالحی تصمیم به برقراری روابط سیاسی با آن کشور می‌گیرد، قبول امثال موافقتنامه‌های موضوع این مصوبه، لازمه‌ی برقراری روابط سیاسی و استحکام آن روابط است. مسئله‌ی انعقاد قرارداد و تفاهم با کشورهای غیر اسلامی قبلاً نیز به صورت شفاهی از مقام معظم رهبری سؤال شد که نظر ایشان آن است که انعقاد تفاهم و قراردادهای متعارف با کشورهایی که جمهوری اسلامی ایران با آنها ارتباط رسمی سیاسی دارد، با اشکالی مواجه نیست. بر این اساس، مفاد این موافقتنامه از جمله ماده (۱) و بند (۱) ماده (۲) آن، مغایر با موازین شرعی نیست.

۱. مهم‌ترین آیه‌ای که در قرآن کریم بر این قاعده تصریح دارد، آیه (۱۴۱) سوره‌ی نساء است. خداوند در این آیه می‌فرماید: «وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا». مطابق این آیه، در عالم تشریح، هیچ حکمی که موجب برتری و سلطنت کافر بر مؤمنان و مسلمانان باشد، وجود ندارد. بنابراین طبق آیه‌ی مذکور، هرگونه حکمی که از ناحیه‌ی آن حکم، موجبی برای علو و سلطنت کافر بر مسلمانان باشد نفی شده است. (موسوی بجنوردی، سید حسن آقا بزرگ، القواعد الفقهیه، قم، نشر الهادی، چاپ اول، ج ۱، ۱۴۱۹ هـ.ق، ص ۱۹۳)

نظر شورای نگهبان

همان‌گونه که در موافقتنامه‌های مشابه اظهار نظر شده است این لایحه از این جهت که اطلاق برخی از مواد آن از جمله ماده (۱) و بند (۱) ماده (۲)، اعمال مقررات غیر منطبق با موازین شرعی دولت طرف متعاقد را لازم‌الاجراء دانسته و نیز بعضی مواد آن مستلزم تأیید صحت قوانین و صحت آیین دادرسی قوه قضائیه کشور قبرس و نیز ارجاع کارهای قضایی به دادگاه‌های کشور طرف متعاقد می‌باشد که خود موجب اثر دادن بر احکامی است که در آن دادگاه‌ها ولو بر خلاف ضوابط اسلامی صادر می‌گردد، خلاف موازین شرع شناخته شد.

*****

تاریخ مصوبه مجلس شورای اسلامی: ۱۳۹۴/۱۱/۱۱ (مرحله دوم) - مصوبه اصراری ماده واحده - موافقتنامه استرداد مجرمان بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری قبرس مشتمل بر یک مقدمه و بیست ماده به شرح پیوست، تصویب و اجازه مبادله اسناد آن داده می‌شود.

تبصره - رعایت اصول یکصد و سی و نهم (۱۳۹) و هفتاد و هفتم (۷۷) قانون اساسی در اجرای مواد (۱۸) و (۱۹) این موافقتنامه الزامی است.

بسم الله الرحمن الرحيم

موافقتنامه استرداد مجرمان بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری قبرس

...

ماده ۱- تعهد به استرداد:

طرف‌های متعاقد متعهد می‌شوند افرادی را که توسط مراجع صلاحیتدار طرف متعاقد درخواست‌کننده جهت محاکمه یا اجرای حکم حبس در ارتباط با جرمی که قابلیت استرداد دارد، تحت پیگرد بوده و در قلمرو آنها یافت می‌شوند، حسب درخواست طرف متعاقد دیگر و طبق قوانین خود به آن طرف مسترد نمایند.

ماده ۲- موارد استرداد:

استرداد در موارد زیر امکان‌پذیر می‌باشد:

۱- هرگاه استرداد فرد به واسطه فعلی مورد درخواست باشد که بر اساس قوانین هر دو طرف متعاقد، جرم محسوب می‌گردد و حداکثر مجازات آن حبس کمتر از یک سال نباشد.

۲- هرگاه درخواست استرداد مربوط به محکومی باشد که جرمی را مرتکب شده که حداکثر مجازات آن طبق بند (۱) این ماده است و حکم وضع‌شده، حداقل شش ماه

حبس یا هر مجازات سنگین تر دیگر باشد.

ماده ۳- ...

سرانجام مصوبه

* با توجه به اصرار مجلس شورای اسلامی نسبت به مصوبه‌ی خویش در خصوص موافقتنامه‌ی فوق، این مصوبه طبق اصل (۱۱۲) قانون اساسی بر اساس تصمیم جلسه علنی مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۱۱ برای رفع اختلاف به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارسال شد.^۱ این موافقتنامه در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام مورد بررسی قرار گرفت و «مصوبه‌ی مجلس عیناً مورد تأیید قرار گرفت» و نظر مجمع در این خصوص، جهت طی مراحل قانونی به مجلس شورای اسلامی ابلاغ شد.^۲

---

۱. طی نامه‌ی شماره ۵۶۳/۸۴۲۶۹ مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۲۱ رئیس مجلس شورای اسلامی، خطاب به رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام.

۲. مندرج در نامه‌ی شماره ۸۹۴۰۳/۰۱۰۱ مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۱۳ رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام، خطاب به رئیس مجلس شورای اسلامی.